

ČERVENEC 2017

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvelkemezirici.cz

OBSAH

Blahopřání na červenec	3
Ze života domova	4
Stálá nabídka měsíce	4
Co se dělo u nás v domově v červnu	6
Pozvánka na akce v červenci	7
Pěstování.....	8
Fotogalerie	11
Horoskop.....	11
Významné dny a výročí v červenci.....	13
Významy jmen.....	14
Pranostiky	18
Bylinkový receptář.....	19
Kdo to byl	20
Pověsti z Velkého Meziříčí	25
Trénink paměti	27

BLAHOPŘÁNÍ NA ČERVENEC

Josef JANÁK

Ing. Přemysl FUČÍK

Jiřina HLADÍKOVÁ

Jaroslav CHYTKA

Alena MACHÁČKOVÁ

JUDr. Ing. Jaromír KARMAZÍN

Ludmila KOTÍKOVÁ

Josef MACEK

**Všem oslavencům přejeme k jejich narozeninám hodně
štěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.**

**Obyvatelé a zaměstnanci
domova**

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V měsíci červnu odešli:

Paní Drahomíra Mlíčková + 13. 6. 2017

Paní Růžena Vršková + 25. 6. 2017

V červnu přišli noví obyvatelé:

Paní Milada Procházková z Velkého Meziříčí

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

- **BUFET**

**POJÍZDNÁ PRODEJNA BUDE PŘISTAVENA KAŽDOU
STŘEDU OD 11,20 – 11,35**

- **PŮJČOVÁNÍ KNIH**

Donáška knih na pokoje bude probíhat ve středu. Pokud máte o nějakou knihu zájem, kontaktujte přímo recepci nebo svého klíčového pracovníka, který informaci předá.

• NÁKUPY

Nákupy pečiva a potravin můžete uskutečnit každou středu v pojízdné prodejně, nákup drogerie je možno uskutečnit přes Vaše klíčové pracovníky, nebo sociální pracovníci, případně se domluvit na recepci.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Pondělí	od 10:00	trénink paměti
	od 13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	od 9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	od 10:00	tvůrčí činnosti
	od 14:30	canisterapie s panem Trojanem
Středa	od 10:00	keramická dílna / čtení v knihovně
		setkání u kávy
	od 11:25	pojízdná prodejna
Čtvrtek	od 10:00	vaření
		společenské hry
Pátek	od 10:00	čtení, audioknihy
	od 13:00	společná modlitba
	od 13:30	bohoslužba v kapli domova

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V ČERVNU

Měsíc červen jsme zahájili výukou na univerzitě třetího věku s panem doktorem Kameníkem.

Ve čtvrtek 8. června jsme oslavili první výročí morčete Medarda, který k nám přesně před rokem přišel. Oslavenec dostal mnoho darů jako čerstvé pampelišky a jetel, mrkev a čistou podestýlku. Ani hosté nebyli ošizeni, ke kávě byla připravena mrkvo-jablečná buchta.

Pátek 9. června patřil tréninku hry pétanque na zahradě, aby pak vybraný tým mohl reprezentovat náš domov v Krajském kole ve hře pétanque v Třebíči, které se konalo v úterý 13. 6. Na poprvé jsme si vedli dobře, ale na postup do finále to nestačilo.

Ve čtvrtek 15. června se konala poslední hodina v rámci výuky univerzity třetího věku v tomto akademickém roce. Kurz bude pokračovat po prázdninách, od 7. září.

V tento den k nám také zavítala děvčata z Výchovného ústavu a společně jsme pekli cukroví.

V domově jsme slavili Boží tělo v pátek 16. června. Nejprve mší svatou v kapli a poté průvodem po chodbách domova i s družičkami a chlapci, kteří rozhazovali květy.

Pravidelně k nám do domova docházejí děti z mateřské školy Oslavické, naposledy u nás byl na Den matek s připravenou besídkou. Proto jsme se rozhodly, že půjdeme navštívit i my je. Výprava složená

převážně z bývalých pedagožek si pro děti nachystala různorodý program, který děti nadchnul. O události se zmínil i místní tisk.

Ve čtvrtek 29. června se v domově konal Květinový den a všude to vonělo levandulí a dalšími květinami.

Pátek 30. června patřil setkání vedení domova s obyvateli.

POZVÁNKA NA AKCE V ČERVENCI

4. července/ úterý

Promítání filmového záznamu divadelní hry České nebe

11. července/ úterý

Letní škola seniorů v DPS – Plané rostliny versus superpotravin, aneb využití planých rostlin v kuchyni, koupelně, lékárně a seznámení se se superpotravinami

13. července/ čtvrtek

Návštěva hasičů – přednáška a ukázka techniky

20. července / čtvrtek

Zahradní slavnost v parku

25. července/ úterý

Letní škola seniorů v DPS – Vzpomínky – stroj času na cestě do minulosti, aneb jak pomocí vzpomínek oživit svoji paměť

PĚSTOVÁNÍ

OSAĎTE SI TRUHLÍKY – NA SLUNCI POKVETOU CELÉ LÉTO

Okenní či balkónový truhlík je malá kouzelná zahrádka. Jak ji připravit, aby vám přinášela co nejvíce radosti po celé léto? Jaké nádoby a substrát zvolit, jak květiny vysadit a hnojit?

Většina rostlin, které sázíme do truhlíků, vyžaduje přímé slunce. V sluneční výhni se daří petúniím, surfíniím, gazániím, pelargoniím a mnoha dalším bohatě kvetoucím balkónovkám. Na stinných místech dobře rostou pouze begónie a netýkavky. Pestré truhlíky připraví na okenním parapetu okouzlující podívanou a balkón promění v rajskou zahrádku.

O tom, jak komfortní podmínky budou rostliny mít, rozhoduje především velikost okenního truhlíku: čím větší objem, tím více substrátu a tím lépe pro rostliny. Existuje standardní poměr mezi nadzemní částí rostliny a množstvím kořenů - tajemství obřích převisů a mohutných květin je právě v dostatečně velkém truhlíku. Důležitá je i barva; tmavé se na přímém slunci přehřívají, což nesvědčí kořenům. Truhlík musí mít ve spodní části otvory pro odtok přebytečné vody, jinak rostliny strádají a většinou zahynou na přemokření.

Další nesmírně důležitou složkou je substrát, na němž se určitě nevyplatí šetřit. V obchodech jich nalezneme celou škálu. Zvláště petúniím a surfiniím vybereme ten pravý, obohacený o železo, aby nepodléhaly chloróze, která se projevuje žloutnutím nejmladších listů. Begónie zase vyžadují vyšší obsah rašeliny, proto doporučuji do substrátu přidat pomalu se rozpouštějící hnojivo, které živiny uvolňuje několik měsíců, což rostliny ocení v době, kdy je chladno a nemůžeme je přihnojovat zálivkou, protože bychom je přelili.

Pokud máme truhlík, substrát i rostliny, můžeme se pustit do výsadby. Vysadit můžeme jeden druh, nebo

experimentovat s více druhy. Pak platí, že vzpřímeně rostoucí druhy květin sázíme k okraji směrem do místnosti a převislé na druhou stranu. Rostliny se snažíme zasadit tak hluboko, jak rostly v květináči. Některé druhy, například petúnie, jsou na hlubší zasazení choulostivé.

- Většinou položíme na dno truhlíku vrstvu substrátu, na něj rozestavíme rostliny a obsypeme je zeminou.
- Truhlík naplníme asi 2-3 cm pod horní okraj, abychom mohli rostliny dobře zalévat.
- Substrát přimáčkeme, aby po první zálivce, která by měla být vydatnější, příliš neslehl.

Zhruba dva týdny po zasazení stačí rostlinám živiny, které jsou přimíchány do substrátu při jeho výrobě. Pak začínáme s hnojením zálivkou. První týdny používáme hnojiva pro podporu růstu, tedy s vyšším obsahem dusíku označované jako *Start*, později je vyměníme za hnojiva typu *Plod a květ*, které mají více draslíku a fosforu. Tyto dva prvky totiž podporují bohaté kvetení. Profesionální zahradníci doporučují hnojit při každé zálivce, pak budou truhlíky plné květů. Za chladných a deštivých dní zálivku omezíme, přelití při nízké teplotě by mohlo poškodit kořeny. Pravidelně rovněž kontrolujeme zdravotní stav. Když se nám zdá, že rostliny v truhlíku přerůstají, můžeme některé příliš bujně rostoucí zaštípnout či zastříhnout.

Autorem je Josef Černý

FOTOGALERIE

HOROSKOP

RAK (CANCER) 21.6. – 22. 7.

V letošním roce se budete cítit velmi kreativní, což se bude odrážet v práci. Můžete usilovat o společnost více kvalifikovaných a intelektuálních lidí a postupně se učit z jejich zkušeností a rad. Pokud jste podnikatel, je na zvážení rozhodnout se rozšířit své podnikání za hranice, což můžete učinit v květnu. U nezaměstnaných je velmi pravděpodobné, že si najdou práci do první poloviny roku. Pracovně se moc nevysilujte v září, budete potřebovat dostatek energie do dalších měsíců.

Začnete si uvědomovat, že nic v životě není dokonalé, ani vaše vztahy. Budete respektovat a oceníte vztah, který máte. Pokud jste osamoceni, bude možné začít nový vztah v prvním čtvrtroku. Musíte však mít trpělivost v záležitostech týkajících se lásky, dobré podmínky k náhodnému seznámení se vytvoří koncem roku. Dobrá manželství přežijí nepřízeň a stanou se silnější. Je také možné, že některé dračice se pustí do románku na pracovišti, a to zejména s nadřízenými.

Letošní rok je slibný jako rok raka, v lednu a dubnu budou příležitosti ke zvýšení zisku, nebo pokud vlastníte firmu, bude vidět nárůst aktivity. Rok přeje i velkým investicím, je však lepší dlouhodobá investice a ne čekání krátkodobých zisků. Svoje sny o finanční svobodě se můžou proměnit v červnu a říjnu. Konec roku vám bude

připadat po tom všem konzervativní, ani se velmi nenuťte utrácet, můžete naletět nečestným lidem.

V tomto roce bude vaše zdraví prokvétat, v mnoha ohledech pomůže zavedení pravidelného řádu pro činnosti a odpočinek. Případné menší problémy se mohou vyskytnout ve třetím až pátém měsíci, hlídejte si lépe v tomto období svůj jídelníček. Ve druhé půli roku zvažte pravidelné cvičení nebo si najděte svůj koníček.

Zdroj textu: Zemědělský kalendář 2017

VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ V ČERVENCI

5. 7. Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje – státní svátek

Mezinárodní den objetí zdarma

6. 7. Den upálení mistra Jana Husa – státní svátek

Světový den Tibetu

7. 7. Den čokolády

9. 7. Světový den veterinárních lékařů

15. 7. Den gumových medvídků

1. 7. 1952 zemřel **Fráňa ŠRÁMEK** (65. výročí), básník, prozaik a dramatik (narozen 19. 1. 1877).

4. 7. 1967 zemřel **Ondřej SEKORA** (50. výročí), prozaik, novinář a autor knih pro děti (narozen 25. 9. 1899)

6. 7. 1907 se narodil **Jaroslav FOGLAR** (110. výročí), prozaik a autor knih pro mládež (zemřel 23. 1. 1999)

18. 7. 1817 zemřela **Jane AUSTEN** (200. výročí), anglická spisovatelka (narozena 16. 12. 1775)

18. 7. 1872 se narodil **Julius FUČÍK** (145. výročí), hudební skladatel (zemřel 25. 9. 1916)

22. 7. 1822 se narodil **Johann Gregor MENDEL** (195. výročí), přírodovědec, pedagog a zakladatel nauky o dědičnosti

24. 7. 1802 se narodil **Alexander DUMAS** (215. výročí), francouzský prozaik a dramatik (zemřel 5. 12. 1870)

27. 7. 1927 se narodil **Stanislav REMUNDA** (90. výročí), herec a divadelní režisér (zemřel 21. 5. 2012)

*Zdroj textu: https://issuu.com/kjm_brno/docs/kalendarium_2017_web/1?ff=true&e=2297487/41564767

VÝZNAMY JMEN

1.7. **Jaroslava** – slovanský původ, ženská podoba k mužskému jménu Jaroslav. Význam jména je **slavná silou**, dle pozdějších výkladů **jaro oslavující**.

2. 7. **Patricie** – latinský původ, ženská obdoba latinského mužského jména Patricius, odvozeného od slova pater – otec. Jméno vyjadřovalo dítě mající otce, ve významu společenského postavení a dědění. Význam jména je tedy **urozená, šlechtická**.

3. 7. **Radomír** – slovanský původ, první část jména Rad je od praslovanského slovesa raděti – starat se, druhá část může znamenat

mír nebo svět. Význam jména je **ten, kdo má rád mír (svět)**, nebo **ten, kdo se stará o mír (svět)**.

4. 7. **Prokop** – řecký původ, jednalo se buď o slovo prokoptó – **cestu razící, průkopník**, nebo z prokópos – **připravený k boji, pohotový**.

5. 7. **Cyril a Metoděj** – oba řeckého původu, Cyril – z řeckého Kyrios – **pán, vladyka**. Metoděj – z řeckého slovesa Methodius – **způsob bádání, zkoumání, poznání, cesta za něčím**.

7. 7. **Bohuslava** – slovanský původ, ženská verze jména Bohuslav, význam jména je zjevný – **bohu sláva**.

8. 7. **Nora** – severský původ, jméno vzniklo jako zkrácenina jména Eleonora, které znamená **bůh je mé světlo**.

9. 7. **Drahlava** – slovanský původ, původní význam jména je zřejmý z části, ze kterých se skládá. Vykládá se jako **drahá, slavná**.

10. 7. **Amálie, Libuše** – Amálie je germánského/ latinského původu, jméno vychází ze staroněmeckého slova amal nebo latinského aemulus, které znamená **pracovitá**. Libuše je českého původu, staročeské jméno souvisí s přídavným jménem libý. Význam jména **libá, milá, příjemná**.

11. 7. **Olga** – ruský/ severský původ, jméno souvisí se staroskandinávskými jmény Helga a Helgi, které znamenají **svatá, spásu přinášející**.

12. 7. **Bořek** – český původ, původem zkratka jmen Bořivoj a Bořislav. Lze jej vyložit jako **bojující vojín, bojovník**.

13. 7. **Markéta** – indický původ, jméno vzniklo ze jména Margareta. Původ je často udáván jako orientální. Význam je **perla**.

14. 7. **Karolína** – latinský původ, ženská podoba ke jménu Karel. Latinské slovo Carolus vycházející ze staroněmeckého karlaz s významem **muž, chlap, sedlák**. Někdy se výklad přiklání k obecnému pojmu **král**.

15. 7. **Jindřich** – německý původ, jméno vychází ze staroněmeckého Heimerich, u kterého první část heim znamená domov, druhá ríhi – vládce. Celkový význam jména je vykládán jako **vládce domu**.

16. 7. **Luboš** – slovanský původ, jméno vzniklo jako domácká podoba jména Lubomír – **mírumilovný**.

17. 7. **Martina** – latinský původ, ženská podoba k mužskému jménu Martin, které vzniklo z latinského slova Martinus. To je přídavné jméno k Mart, což je jméno římského boha války. Význam jména je tedy Martova, přeneseně **zasvěcená bohu Martovi** nebo **bojovnice**.

18. 7. **Drahomíra** – slovanský původ, ženská podoba ke jménu Drahomír, význam jména je (komu je) **drahý mír, pořádek**.

19. 7. **Čeněk** – latinský původ, jméno vzniklo z latinského jména Vincentus, počeštěním italské výslovnosti domácí podoby. Znamená **vítězný**.

20. 7. **Ilja** – hebrejský/ ruský původ, základem toto ruského jména je hebrejské Elíjjáhu, které se vykládá jako **můj pán je Bůh**.

21. 7. **Vítězslav** – slovanský původ, jméno se vykládá jako **slavný vítěz, slavný vítězstvím**.

22. 7. **Magdaléna** – hebrejský původ, základem je obecné biblické jméno Magdala s významem věž, podle něhož byla pojmenována osada u Genezaretského jezera. Význam jména je tedy **magdalénská, z Magdaly pocházející**.

23. 7. **Libor** – různé výklady původu, občas se spojuje se slovanským jménem Lubor s významem **libý, líbezný**.

24. 7. **Kristýna** – latinský původ, vychází z řeckého slova christianus, znamenajícího **pokřtěná, křesťanka, Kristu zasvěcená**.

25. 7. **Jakub** – hebrejský původ, jméno vychází z hebrejského Jahagóbh, které se vykládá jako ten, kdo se drží za patu, tedy **druhorozený**.

26. 7. **Anna** – hebrejský původ, základem jména je hebrejské slovo channá – milost, smilovat se. Význam jména je **milostivá, milá, líbezná**.

27. 7. **Věroslav** – slovanský původ, jméno bývá vykládáno jako **slavící víru** nebo **slavný vírou**.

28. 7. **Viktor** – latinský původ, jméno vychází z latinského slova victor, které znamená **vítěz**.

29. 7. **Marta** – hebrejský původ, jméno vychází z hebrejského slova mar(a) – pán, respektive jeho ženského protějšku. Význam jména je tak **paní domu, přeneseně pečlivá**.

30. 7. **Bořivoj** – slovanský původ, jméno je složeninou dvou slov. První částí je sloveso boroti – bojovati, bořiti, druhou je voj – množné číslo k vojín. Význam jména je tedy **bojující vojín**.

31. 7. **Ignác** – latinský/ řecký původ, jméno vychází z latinského Egnatius, které má základ v latinských slovech agnatus – **později zrozený** nebo cognatus – **příbuzný**. Také může být vykládáno z řeckého ignitis – **ohnivý, rozpálený**.

*Zdroj textu: <http://jmena.zex.cz/svatky.php?id=cervenec>

PRANOSTIKY

Z které strany svatý Jakub fouká, v té straně bude drahá mouka.

Jakub načeše, Anna napeče.

Svatá Anna chladna zrána.

V den svaté Máří Magdaleny rádo poprchává, neboť svatá Magdalena svého pána oplakává.

Svatá Markéta hodila srp do žita, svatá Anna ho vzala a sama žala.

Svatá Markéta rozvazuje pytle s hmyzem.

Přijde-li svatý Prokop s deštěm, přijdeš s košem hub.

*Zdroj textu: <http://www.pranostik.cz/pranostiky-na-cervenec/>

BYLINKOVÝ RECEPTÁŘ

LOPUCH PLSTNATÝ

Již jako děti jsme po sobě házely pichlavé kuličky květních úborů lopuchu. Od té doby cítím k lopuchu trvalou nelibost. Dodnes ho proklínám, když se mi zachytí na šatech nebo ve vlasech a nemůžu se ho zbavit. Na pohled je to nepěkný bodlák, i chuť má nepříjemnou, takovou hořkoslanou. Bez zlosti se na něj dokážu podívat, jen když rozkvete, a musím se přiznat, že v tomto stádiu jsem ho měla již i ve váze.

Přes nenávist k lopuchu ho pravidelně sbírám, neboť je to velmi osvědčená léčivá rostlina. Stejně účinky mají i velmi podobné druhy lopuch větší a lopuch menší, které při sběru ani při používání téměř nerozlišujeme. Kořen se vykopává brzy na jaře, dříve než vyžene listy, ale pouze v prvním roce vegetace. Rostliny, které kvetly před rokem, již nemají dostatek účinných látek. Mimo kořene můžeme používat také mladé listy a semena z lopuchu, z nichž se vyrábějí kosmetické přípravky na vlasy; droga se v lékárnách neprodává.

Prvořadou léčivou schopností lopuchu je silné čištění krve. To ho řadí mezi výborné rostlinné léky na všechny druhy kožních chorob, přičemž se používá zevně i vnitřně. Známe jsou příznivé účinky lopuchu na růst vlasů, pomáhá proti vypadávání, při lupech i při maštění vlasů.

Další dobrou vlastností lopuchu je mírné rozpouštění žlučových a močových kamenů. Droga trochu

prohání, vyvolává pocení a posiluje při jarní únavě.

Při vnějším použití pomáhá droga z lopuchu při plísňových onemocněních kůže a slouží také k omývání obličeje, při uhrovnosti a mastné pleti. Spařené, trochu podrcené listy je dobré přikládat na otoky a svědivé vyrážky, stejně poslouží i silný odvar z kořene nebo listů.

Autorkou je Aurélia Dugasová

*Zdroj textu: Babiččiny bylinky, A. Dugasová, ISBN 80-7181696-5, str. 139

*Zdroj obrázku: www.google.cz/dobromysl

KDO TO BYL

EMILIE ZACHARDOVÁ

Ve Velkém Meziříčí je několik ulic nesoucích jména po slavných osobnostech, jednou z nich je i ulice Emilie Zacharové, která se nachází v blízkosti našeho domova. V Děčku se budete moci průběžně o jmenovcích dozvědět víc.

Osud někdy dokáže být pořádně krutý. Zvláště bolestné je to ve chvíli, kdy utne životní dráhu člověka, který ve svém oboru dosáhl pozoruhodných výsledků a byl po všech stránkách příslibem skvělé budoucnosti. 3. února uplynulo šestašedesát let od náhlého úmrtí mimořádně talentované pěvkyně, skvělé janáčkovské interpretky Emilie Zachardové. Její první šéf, dirigent Karel Nedbal, se vyjádřil o jedné z jejích prvních rolí, kterou vytvořila po svém příchodu do olomouckého divadla: „*Jenůfě dala tak přesvědčivě zemitý a přirozený výraz, nehledě k absolutní hudebnosti, s jakou jsem se později u žádné jiné zpěvačky nesetkal.*“

Emilie Zachardová (rodným příjmením Vysušilová) se narodila 10. května 1912 ve Velkém Meziříčí. Hudební talent zdělila už ve svých genech. Její dědeček byl vojenský kapelník a otec byl aktivním členem různých pěveckých spolků. Sama se od dětství učila hře na klavír a na housle. Po maturitě na gymnáziu v rodném městě vystudovala učitelský ústav v Litomyšli (tehdy to bylo bráno jako samozřejmost, že kantor na obecné škole je do jisté míry hudebně vzdělán). Nastoupila jako učitelka do kysuckého Svrčinovce – obce, kde předtím jako učitel působil i spisovatel Peter Jilemnický – a poté přešla na Podkarpatskou Rus, kde se provdala za ředitele učňovské školy Zachardu. Pilně se účastnila dění v místním ochotnickém spolku.

Po ztrátě Podkarpatské Rusi v roce 1938 byla přeložena na školu v Náměšti nad Oslavou a začala se soustavněji školit v pěveckém umění u emeritní vynikající sólistky brněnské opery, někdejší skvělé představitelky vypjatých koloraturních a lyrických partií Marie Fialové, jež se později stala vyhledávanou a uznávanou pedagožkou.

V té době se stala Emilie Zachardová členkou Vachova sboru moravských učitelek, které dirigoval šéfdirigent brněnského rozhlasového orchestru, Janáčkův žák Břetislav Bakala. Jasně prokázala své předpoklady k sólovém zpěvu a v roce 1940 se stala sólistkou opery olomouckého divadla.

Do Olomouce se tehdy po desetiletém úspěšném působení v Bratislavě a nepříliš vydařeném krátkém brněnském intermezzu vrátil někdejší tamější šéf opery Karel Nedbal. Ve dvacátých letech vytvořil v nelehkých podmínkách v nově vzniklém divadle velmi kvalitní soubor, který se proslavil především slavným zájezdem do Vídně v roce 1924, na němž byl s velkým kritickým i diváckým ohlasem proveden cyklus oper Bedřicha Smetany, Dvořákovy opery *Čert a Káča* a *Rusalka* a Kovařovicovi *Psohlavci*. Po svém příchodu v roce 1940 se chopil práce se stejnou vervou a brzy se opět dostavily výborné výsledky. Nedbal věnoval velkou péči začínajícím umělcům a pod jeho vedením zazářilo především trio sólistů,

tenorista Blachut, basista Haken a sopranistka Zachardová. Mimo jiné i díky častému hostování Karla Nedbala v Národním divadle Beno Blachut i Eduard Haken ve velmi krátkém čase nastoupili svou cestu ke slávě na naší první scéně. Emilie Zachardová se v novoročním představení *Prodané nevěsty* v roce 1942, které dirigoval Karel Nedbal, setkala v Praze s neméně pozitivním ohlasem, ale k angažmá, o němž si Nedbal myslel, že by bylo bývalo k oboustrannému prospěchu, nedošlo.

Emilie Zachardová se v Olomouci prosadila kromě zmíněných v řadě dalších rolí, jako byly například titulní postava ve Dvořákově *Rusalce*, Milada ve Smetanově *Daliboru*, Taťána v Čajkovského *Evženu Oněginovi*, Dorabella v Mozartově *Così fan tutte* anebo Santuzza v Mascagniho *Sedláku kavalírovi*.

Když v roce 1942 potřeboval operní soubor ve Štýrském Hradci náhradu za svou primadonu Evu Hadrabovou (rovněž bývalou olomouckou sólistku), která odešla do Norimberka, vedení divadla jako náhradu angažovalo Emilii Zachardovou. Sólistka se ve městě s vynikající hudební a operní tradicí prosadila znamenitě. Svým perfektně zvládnutým hlasem schopným velké šíře výrazových možností, schopností přesné pěvecké i herecké charakteristiky role zaujala v postavách pucciniovských heroin *Tosky* a *Madame Butterfly* stejně jako v roli Marty v tehdy velmi populární d'Albertově *Nížině*. Vedle toho si ovšem stejně znamenitě vedla v

postavách verdiovských, jako byly Gilda v *Rigolettovi*, Leonora v *Trubadúru* anebo Violetta v *Traviatě*. Dle zachovaných svědectví vrcholem jejího působení ve štýrské metropoli bylo její dokonalé ztvárnění titulní role ve Straussově *Arabelle*. O hostování projevila zájem i vídeňská Státní opera. Je zajímavé, že nabídka z Vídně se opakovala i po válce, když ji v roce 1946 tehdejší vídeňské vedení nabízelo roli Santuzzy v Mascagniho *Sedláku kavalírovi*.

V roce 1945 se Emilie Zachardová okamžitě vrací do Brna. Ve slavnostní premiéře nového nastudování Janáčkovy *Její pastorkyně* (dirigent Robert Brock, režisér Ota Zítek) 5. října 1945, při němž budova divadla Na hradbách a soubor opery dostaly jméno Leoše Janáčka, ztvárnila titulní roli.

Bylo okamžitě jasné, že Brno získalo vynikající interpretku janáčkovských stěžejních sopránových hrdinek, sólistku, která je ve všech složkách postavy do nejmenších detailů schopná vniknout do podstaty role.

Po triumfu v *Jenůfě* následovaly v rychlém sledu další role. A jak to vyžadovala tehdejší skladba repertoáru, byly to především postavy z české operní tvorby. Julii ve Dvořákově *Jakobínovi* střídala Mařenka v inscenaci *Prodané nevěsty*, jejímž režisérem byl Saša Machov, Vendulka v *Hubičce*, Kněžna v Novákově *Lucerně* a další velký janáčkovský triumf, titulní role v *Kátě Kabanové*.

Zemřela mladá, ve věku osmatřiceti let, dřív než stačila dát všechno, co slibovalo její mimořádné nadání. Pochovali ji v kostýmu Káti Kabátové.

POVĚSTI Z VELKÉHO MEZIŘÍČÍ

O MLYNÁŘOVI JÍROVI

U Dolní brány, tam, kde dnes je pěkný parčík, stával od nepaměti mlýn, kterému se říkalo Liškův a později Jarolímův. Při úpravě města byl v roce 1955 zbořen.

V šestnáctém století vládla meziříčským panstvím paní Alina Berková z Lomnice a na Meziříčí. Ta měla čtyři děti, tři syny a dceru.

Mladší ze synů se jmenoval Vladislav. Byl to mladík divoký, který rád pil a hrál karty a hlavně měl rád hezká děvčata. Žádná si před ním nemohla být jista.

Mlýn u brány tehdy držel mlynář Jíra a ten měl jedinou dcerušku, krásnou jako květ. Choval ji jako oko v hlavě a aby ji nikdo nezkazil, zavíral ji doma na klíč. Jen do zahrádky směla, nikam jinam.

Mladý Vladislav jel jednou kolem a přes zed' uviděl spanilou dívčinu. Zastavil se, promluvil s ní, a že se mu zalíbila, tajně za

ní jezdil. Mlynář neměl ani tušení, že se jeho dcera schází se zámeckým pánem.

Ale Vladislav byl přelétavý ptáček a brzy se dívky nabažil. Opustil ji a oženil se s hraběnkou z Hardeku.

Když se to dívka dozvěděla, přestalo se jí na světě líbit. Napsala tatínkovi list, v němž se vyzpovídala ze své lásky a pak šla k mlýnskému kolu a skočila pod ně. Utopila se.

Mlynář div nezešílel žalostí. Ale když se trochu vzpamatoval., začal přemýšlet o tom, jak by se Vladislavovi pomstil. Vyčíhal si mladého pána a střelil po něm. Ale nezasáhl.

Lidé o mlynářově útoku mnoho mluvili a řeči se donesly i paní Alině. Hned si dala zavolat syna a vyptávala se ho, jak k útoku došlo. Vladislav zalhal pravou příčinu a svedl všechno na mlynáře. Paní Alina vypověděla Jíru z mlýna i z města.

Mlynář se chtěl u paní ospravedlnit, ale Vladislavův komorník ho k ní nepustil.

Jíra, rozlíčený nespravedlností, se postavil na nádvoří pod panina okna a křičel mocným hlasem: „Z panské vůle a lehkomyšlnosti jsem ztratil svoje jediné dítě. Teď mi bereš i domov a děláš ze mě psance. Půjdu, ale pamatuj si, že tak, jako já jsem ztratil dcerušku, ztratíš ty všechny své děti a na stará kolena zůstaneš opuštěna. I tvůj majetek přejde do cizích rukou.“

Pak odešel, zapřáhl koně do vozu, naložil to nejnnutnější a odejel, aniž kdo věděl, kam.

Paní Alina se později dozvěděla pravdu a litovala svého unáhlení. Ale bylo pozdě. Jírova kletba se začala brzy plnit: do roka zemřel její nejstarší syn, učený Zikmund, po něm Vladislav i dcera. Poslední dítě, syn Lev Burian, se matce odrodil a nikdy se k ní nehlásil.

Paní Alina přežila všechny své děti a zemřela osamocena. Panství přešlo do cizích rukou a dílo paní Aliny, spravedlivé ženy, bylo zničeno za pobělohorských válek.

*Zdroj textu: *Pověsti z Velkého Meziříčí a okolí*. Ilustroval Oldřich INOCHOVSKÝ. Žďár nad Sázavou: M. Smejkal, 1996.

*Zdroj obrázků: <https://www.google.cz/>

TRÉNINK PAMĚTI

Znáte české knihy?

- 1) Švejk tvrdil, že o politice se nikdy nemá mluvit v hospodě a že celá politika je ...
- 2) Román Pantáta Bezoušek napsal ...
- 3) Děj románu A. Jiráska Psohlavci se odehrává v ... století.
- 4) Chlapců z klubu Rychlých šípů od J. Foglara bylo celkem ...
- 5) Kniha Volání rodu od E. Štorcha popisuje děj z doby ...
- 6) Klapzuba z pera E. Basse byl ... chalupník.

Řešení: 1) pro malé děti, 2) K. V. Rais, 3) 17., 4) pět, 5) bronzové, 6) chudý

Doplňte přísloví

- 1) Tichá ... břehy mele.
- 2) Když není kocour doma, mají ... pré.
- 3) Špatný ..., špatné ovoce.
- 4) Na hrubý ..., hrubá záplata.
- 5) Co oko nevidí, to ... neželí.

Řešení: 1) voda, 2) myši, 3) strom, 4) pytel, 5) srdce

Kdo byli?

1) Karel Čapek	a) Astronom
2) Fred Astaire	b) Malíř
3) Leoš Janáček	c) Vynálezce telegrafu
4) Zdeněk Burian	d) Spisovatel
5) Matěj Kopecký	e) Loutkář
6) František Křižík	f) Herec a tanečník
7) Samuel Morse	g) Vynálezce obloukové lampy
8) Tycho de Brahe	h) Skladatel

Řešení: 1 d, 2 f, 3 h, 4 b, 5 e, 6 g, 7 c, 8 a